

2/2017

HELSINGIN SEUDUN SUUNNAT

Ajankohtaiskatsaus seudun kehitykseen 15.6.2017

Aluetalous

Tuotanto vahvassa kasvussa

Hyvinvointi

Kotihoidon tuen saajia aiempaa vähemmän

Liikenne

Vienti kasvoi Helsingin satamissa

Työmarkkinat

Pitkäaikaistyöttömyys kääntyi laskuun Helsingin seudulla

Väestö

Lapsia syntyi aiempaa vähemmän

Valokiilassa

Pasi Mäenpää & Maija Faehnle

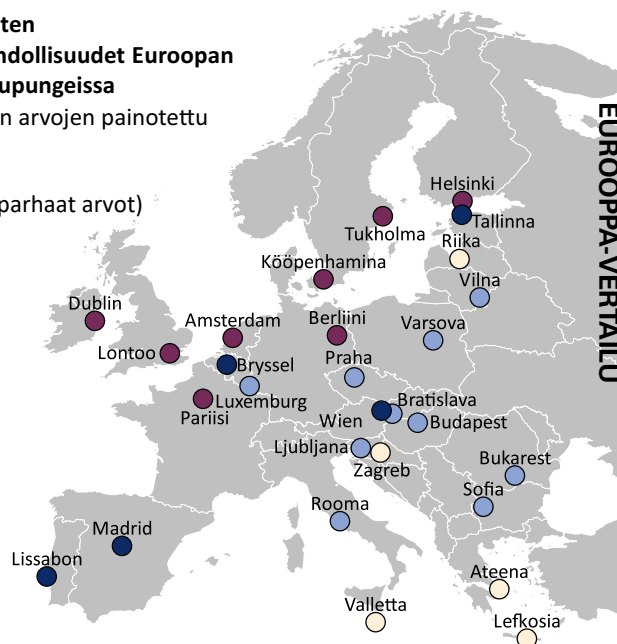
Neljäs sektori suuntaa kaupunkien elinvoimaa, yhteisöllisyyttä ja kestävyyttä

Tuija Toivola & Minna-Maari Harmaala

Jakamistalous tuo uusia mahdollisuuksia kunnille, yrityksille ja asukkaille

Start up -yritysten perustamismahdollisuudet Euroopan Unionin pääkaupungeissa
Indikaattoreiden arvojen painotettu keskiarvo

- 0,45 – 0,61 (parhaat arvot)
- 0,30 – 0,45
- 0,15 – 0,30
- 0,07 – 0,15

Lähde: Nesta, European Digital City Index 2016

© EuroGeographics

Helsinki neljänneksi paras paikka perustaa digitaalinen yritys Euroopan Unionissa

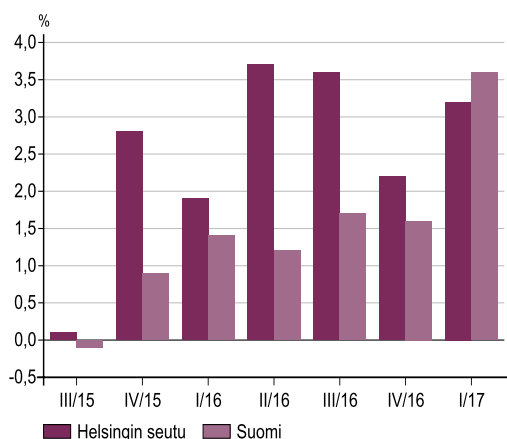
European Digital City Index sijoittaa Helsingin neljänneksi parhaaksi kaupungiksi perustaa digitaalinen start up -yritys Euroopan Unionissa. Nesta-säätiön vuoden 2016 vertailussa oli mukana EU:n kaikki 28 pääkaupunkia sekä 32 sellaista kaupunkia, joissa oli muuten paljon digitaalista liiketoimintaa.

Vertailun mukaan Lontoo on Euroopan paras paikka digitaalisen yrityksen perustamiseen. Tukholma sijoittuu toiseksi ja Amsterdam kolmanneksi. Pohjoismaiden muista kaupungeista Kööpenhamina on seitsemäntenä ja Aarhus, Malmö, Uppsala sekä Göteborg sijoilla 22–34. Kaikista 60 vertailussa mukana olevasta kaupungista huonoiten sijoittuivat Nikosia, Valletta sekä Riika. European Digital City Index koostuu indikaattoreista kymmeneltä eri teema-alueelta. Helsingissä on onnistuttu erityisesti digitaalisen alan osaajien kouluttamisessa sekä yrittäjyyttä tukevan kulttuurin luomisessa.

Nesta on innovaatiotoimintaa tukeva säätiö Isossa Britanniassa. European Digital City Indexin taustalta löytyvää European Digital Forumia Nesta johtaa yhteistyössä Euroopan komission start up -hankkeen kanssa.

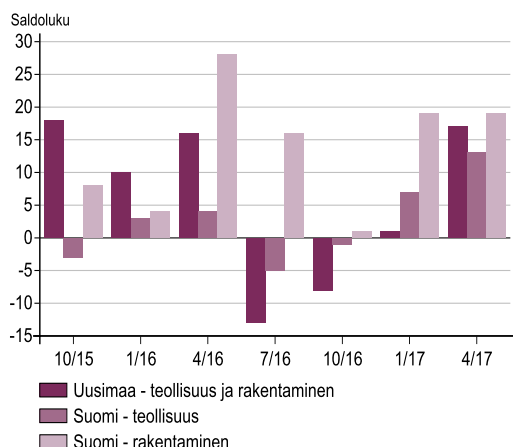
Kokonaistuotannon ennakoiva kuvaaja

Muutos (%) edellisestä vuodesta

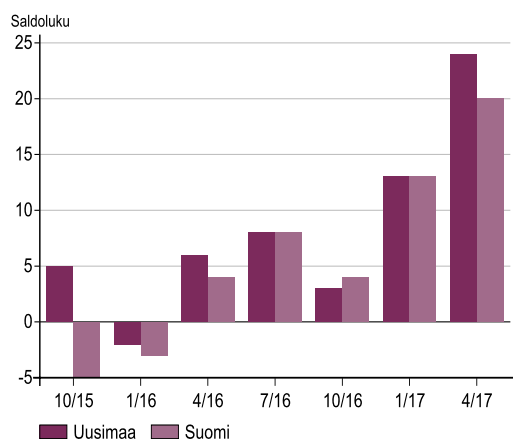
Lähde: Tilastokeskus ja Kaupunkitutkimus TA Oy

Teollisuuden ja rakentamisen suhdannenäkymät

Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto EK, suhdannebarometri

Palveluyritysten suhdannenäkymät

Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto EK, suhdannebarometri

Aluetalous

Tuotanto vahvassa kasvussa

Helsingin seudulla tuotanto kasvoi edelleen vahvasti kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Ennakkoarvion mukaan tuotanto nousi 3 prosenttia edellisvuodesta. Myös koko maassa kasvu on kiihtynyt ja valtakunnallinen tuotanto kasvoi jo nopeammin kuin Helsingin seudulla.

Kasvu on laajentunut kaikille päätoimialoille, mukaan luettuna teollisuus, kauppa ja kuljetustoiminta. Kasvu oli nopeinta rakentamisessa ja vahvaa myös majoitus- ja ravitsemisalalla sekä liike-elämän palveluissa. Kaikki muutkin palvelualat kasvoivat.

Suhdannekuva on parantunut

EK:n huhtikuussa tekemän Suhdannebarometrin mukaan Suomen elinkeinoelämän suhdannekuva on parantunut tämän vuoden alussa ja viime vuonna alkanut käänne vauhdittui kaikilla päätoimialoilla. Teollisuudessa ja rakentamisessa suhdanteiden arvioidaan parantuneen jo vähän yli keskimääräisen. Lisäksi nousun ennustetaan jatkuvan ja suomalaisyritysten suhdannenäkymät seuraavalle puolelle vuodelle ovat aiempaa vahvemmat. Odotusten mukaan sekä tuotannon että myynnin kasvu olisi melko ripeää, mutta henkilöstön määrä kasvaisi hitaasti. Poliittisista epävarmuuksista huolimatta kansainväliset suhdanneindikaattorit ovat melko korkealla ja globaalin kasvun odotetaan olevan noin 3,5 prosenttia kuluvana vuonna.

Koko maassa kysynnän kuvataan yleisesti vilkastuneen ja erityisesti teollisuuden saamien tilausten määrä on kasvanut tuntuvasti. Kasvun ennustetaan jatkuvan kuluvan vuoden toisella ja kolmannella neljänneksellä melko ripeänä. Kannattavuuden odotetaan jonkin verran paranevan kaikilla päätoimialoilla, mutta yritysten välinen vaihtelu on edelleen melko suurta.

Teollisuus ja rakentaminen

Uudenmaan teollisuus- ja rakennusyritysten suhdanneodotukset ovat nousussa, ja huhtikuussa tehdyn tiedustelun mukaan niitä kuvaava saldoluku oli +17 (tammikuussa +1). Suhdannenäkymät ovat siis kirkastuneet selvästi viime kuukausina ja Uudenmaalla teollisuuden ja rakentamisen suhdanneodotukset ovat lähellä koko maan keskiarvoa. Tuotannon arvioidaan kasvavan kevään aikana ja tilauskirjat ovat nousseet tavanomaista täydemmiksi. Tuotantokapasiteetti oli huhtikuussa melko hyvin hyödynnettyä, sillä kapasiteetti oli täyskäytössä 85 prosentilla vastaajista. Henkilöstön määrä on pysynyt pääosin ennallaan viime kuukausina, ja lähikuukausille odotetaan hienoista työvoiman määrän kasvua.

Koko maassa teollisuusyritysten yleiset suhdanneodotukset ovat kohtalaisen hyvät ja näkymien saldoluku oli huhtikuussa +13 (tammikuussa +7). Suhdanteet ovat parantuneet selvästi alkuvuoden aikana, ja tämänhetkistä tilannetta kuvataan jo hieman keskimääräistä vahvemmaksi. Ennakoinnin mukaan tuotannon kasvu jatkuisikin kohtalaisena, mutta henkilöstön määrä pysyisi likimain ennallaan. Tuotannon kasvu kiihtyi siis selvästi tammi-maaliskuun aikana, ja sekä toisella että kolmannella neljänneksellä kasvun arvioidaan jatkuvan. Tosin vauhti jäisi aavistuksen alkuvuotta verkkaisemmaksi, vaikka lähikuukausille ennustetaan aiem-

paa enemmän uusia tilauksia. Huhtikuussa 74 prosentilla vastaajista oli kapasiteetti täydessä käytössä. Tammi-maaliskuussa henkilöstön määrä kääntyi loivaan nousuun, ja sen arvioidaan pysyvän likimain ennallaan. Lähikuukausina kannattavuuden arvioidaan kohenevan, tosin sen kehityksessä on edelleen selvää vaihtelua yritysten välillä.

Koko maassa rakennusyritysten yleiset suhdanneodotukset ovat edell-melko hyvät ja niitä kuvaava saldoluku sai huhtikuussa arvon +19 (tam-mikuussa samoin +19). Hyvän suhdannevaiheen ennustetaan jatkuvan seuraavan puolen vuoden aikana. Tuotannon kasvu näin ollen jatkuisi, mutta vauhti hidastuisi hieman ensimmäisestä neljänneksestä. Uusien tilausten määrä pysyi ennallaan ensimmäisellä vuosineljänneksellä ja tilauskanta on vahvistunut tavanomaiselle tasolle. Henkilöstön määrä kasvoi hieman, ja sen odotetaan pysyvän likimain ennallaan. Huhti-kuussa 85 prosenttia yrityksistä arvioi kapasiteettinsa olevan kokonaan hyödynnettyä, ja kysyntä on parantunut vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna.

Palvelut

Uudenmaan palveluyritysten suhdannenäkymät ovat suotuisat, ja sal-doluku oli +24 huhtikuussa (tammikuussa +13). Palvelualojen yritysten suhdannenäkymät ovat vähän koko maan keskiarvoa valoisammat. Myyn-timäärät lisääntyivät hieman alkuvuoden aikana, ja myynnin uskotaan vauhdittuvan edelleen kesän lähestyessä. Henkilöstön määrä pysyi lähes ennallaan ensimmäisellä vuosineljänneksellä, ja se säilynee likimain ennallaan toisellakin neljänneksellä. Palveluyrityksillä kannattavuus oli lievästi vuoden takaista parempi.

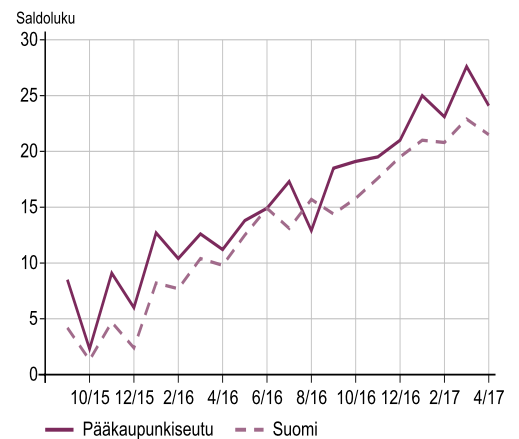
Koko maassa palveluyritysten suhdannenäkymät ovat melko vahvat. Suhdanneodotuksia kuvaava saldoku oli huhtikuussa +20 (tammikuussa +13). Suhdannenousu on jatkunut alkuvuonna ja nousun odotetaan jat-kuvan. Suhdannen tilanteen kuvataan parantuneen lähes keskimääräiseksi. Kysyntä on vähitellen vilkastunut, ja myynti kasvaa melko ripeästi. Henki-löstö on kasvanut vähän kuluvan vuoden alkupuolella, ja lähikuukausina sen ennustetaan kasvavan loivasti. Palveluyritysten myyntihinnat las-kivat edelleen loivasti ja kustannukset nousivat vähän. Kannattavuus on kuitenkin hieman vahvistunut verrattuna vuotta aiempaan tilanteeseen, ja lähikuukausille ennustetaan pientä paranemista.

Kuluttajilla vahva luottamus talouden kohenemiseen

Kuluttajat näkevät tulevan taloustilanteen valoisana ja edelleen pää-kaupunkiseudulla kuluttajat ovat myönteisempiä näkemyksissään kuin koko maassa. Edellisen kerran pääkaupunkiseudun kuluttajat olivat yhtä luottavaisia talouden tulevaisuuden suhteen seitsemän vuotta sitten. Huhtikuussa odotuksia kuvaava saldoluku oli pääkaupunkiseudulla 24,1 ja koko maassa 21,5. Viime vuoden huhtikuussa saldoluku oli ollut pää-kaupunkiseudulla 11,2 ja koko maassa 9,8.

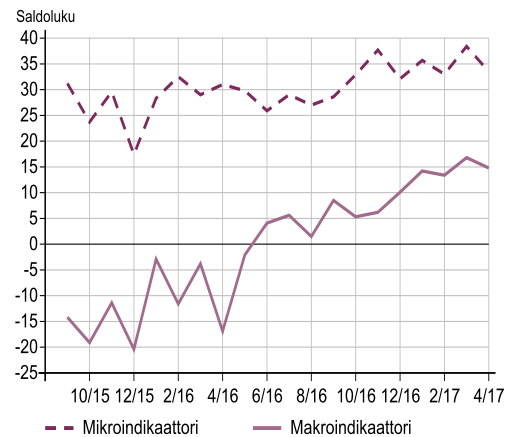
Kuluttajilla on perinteisesti ollut luottamusta oman taloutensa myönteiseen kehitykseen. Erityisesti säästämismahdollisuuksiin on luotettu. Oman ta-louden odotukset yhteen lukuun kokoava mikroindikaattori sai huhtikuussa arvokseen 33,5 pääkaupunkiseudulla. Tällä tasolla se on ollut suunnilleen jo viime vuoden lokakuusta lähtien. Makroindikaattori kuvaa kuluttajien näkemyksiä sekä koko Suomen taloustilanteesta että työttömien määrän

Kuluttajien luottamusindikaattori

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

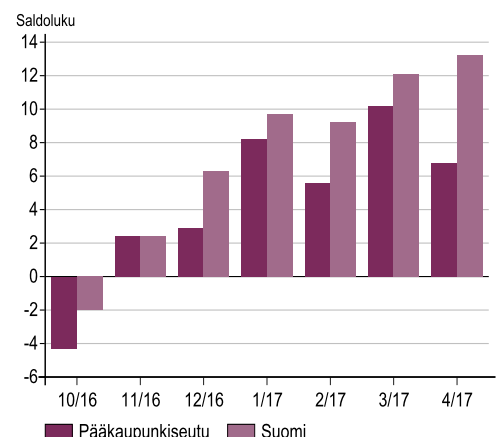
Kuluttajien luottamusindikaattori pääkaupunkiseudulla

Mikroindikaattori: Oma talous ja säästämismahdollisuudet
Makroindikaattori: Suomen talous ja työttömyyden kehitys

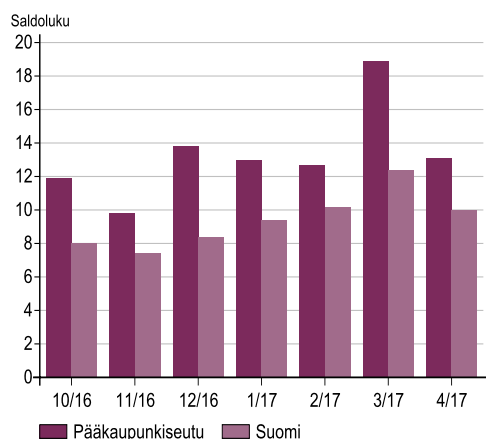
Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

Kotitalouksien ennuste työttömyystilanteen kehityksestä seuraavien 12 kk:n aikana

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

Kotitalouksien ennuste oman talouden kehityksestä seuraavien 12 kk:n aikana

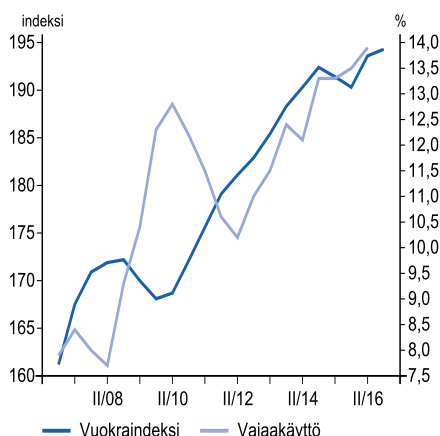
Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

kehityksestä. Makroindikaattorin saldoluku oli huhtikuussa pääkaupunkiseudulla 14,8. Vuosi sitten arvo oli negatiivinen eli -16,9. Viime vuoden joulukuusta lähtien saldoluku on ollut positiivinen ja arvoltaan yli kymmenen.

Kuluttajabarometrin huhtikuun tiedustelussa pääkaupunkiseudun kuluttajista joka toinen olettaa Suomen taloustilanteen olevan paremman vuoden kuluttua. Samanlaisena sen ennakoivat säilyvän neljä kuluttajaa kymmenestä. Pääkaupunkiseudulla kuluttajista 39 prosenttia oletti työttömiä olevan hieman vähemmän vuoden kuluttua ja 37 prosenttia ennakoivat työttömiä olevan yhtä paljon kuin tiedusteluajankohtanakin.

Huhtikuussa pääkaupunkiseudulla kuluttajista joka kolmas oletti oman taloustilanteensa olevan paremman vuoden kuluttua ja hieman yli puolet vastaajista oletti sen säilyvän samanlaisena. Pääkaupunkiseudun kuluttajista joka toinen ilmoitti hyvin todennäköisesti säästävänsä seuraavan 12 kuukauden aikana. Melko todennäköisesti säästäviä kuluttajia oli joka kolmas Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin tiedustelussa.

Toimistotilojen vuokrat Helsingin ydinkeskustassa ja vajaakäyttö pääkaupunkiseudulla

Lähde: KTI ja Catella Property Oy

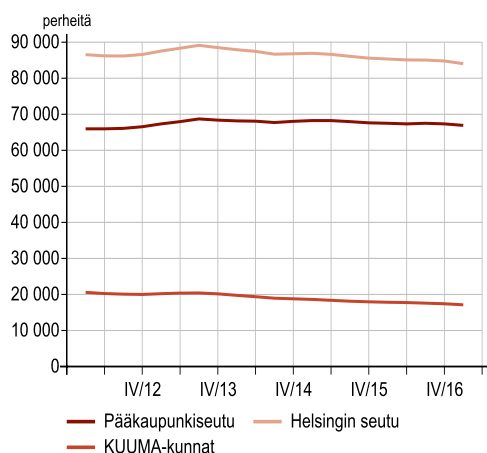
Asunto- ja toimitilamarkkinat

Toimistovuokrien nousu kiihtynyt Helsingin keskustassa

KTI:n Helsingin ydinkeskustan uusien toimistovuokrasopimuksien kuvaava indeksi sai arvon 194,3 viime vuoden syyskuun ja tämän vuoden helmikuun välisenä aikana. Indeksipisteluku nousi yli kaksi prosenttia edellisvuodesta. Neliövuokrien mediaanitaso nousi yli 28 euroon ensimmäistä kertaa. Uusia toimistovuokrasopimuksia solmittiin edellistä puolivuotisjaksoa enemmän myös Espoossa ja Vantaalla.

KTI Kiinteistötieto OY:n julkaiseman Markkinakatsauksen mukaan Helsingin keskustatoimistojen arvonkehitys on edelleen voimakasta, vaikka keskustastakin löytyy nyt tyhjää tilaa jonkin verran.

Pienten lasten kotihoidon tuki Perheitä, liukuva vuosisumma

Lähde: Kansaneläkelaitos

Hyvinvointi

Kotihoidon tuen saajia aiempaa vähemmän

Helsingin seudulla kotihoidon tukea saaneiden perheiden määrä laski tammi-maaliskuussa 4 prosenttia, kun verrataan edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon. Laskuvauhti nopeutui hieman viime vuodesta. Tammi-maaliskuussa pienten lasten kotihoidon tukea sai Helsingissä 8 500, Espoossa 4 200, Vantaalla 3 300, KUUMA-kunnissa 4 000 ja koko maassa 63 600 perhettä.

Espoossa ja Vantaalla kotihoidon tukea saavien perheiden määrät ovat laskeneet viime vuosina hieman. KUUMA-kunnissa, samoin kuin koko maassa, tuensaajien määrät ovat laskeneet enemmän. Samaan aikaan alle 3-vuotiaiden lasten määrä on vähentynyt.

➡ Liikenne ja ympäristö

Uusien autojen rekisteröintien määrä kasvaa edelleen

Tammi-maaliskuussa Helsingissä rekisteröitiin 5 022 uutta autoa, mikä oli 2 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden vastaavan ajanjakson aikana. Myös koko maassa uusien autojen ensirekisteröintien määrä kasvoi 3 prosenttia 38 323 autoon. Helsingin osuus koko maan rekisteröinneistä oli 13 prosenttia.

Autojen ensirekisteröintien määrä kääntyi kasvuun vuoden 2015 loppupuolella. Kasvusuuntauksesta huolimatta autojen ensirekisteröintien määrä on huippuvuoden 2008 jälkeen pudonnut Helsingissä puoleen. Myös koko maassa rekisteröintien määrä on selvästi alhaisempi kuin 2000-luvun alkupuolella.

Vienti kasvoi Helsingin satamissa

Helsingin satamista vietiin tammi-maaliskuussa 20 prosenttia enemmän tavaraa kuin edellisen vuoden vastaavan ajanjakson aikana. Myös tuonnin määrä kasvoi 12 prosenttia, ja yhteensä ulkomaan tavaraliikenne kasvoi 16 prosenttia. Helsingin satamiin tuotiin ja niistä vietiin noin 1,6 miljoonaa tonnia tavaraa.

Helsingin satamien tavaraliikenne on kasvanut viimeisen vuoden aikana noin 5 prosenttia. Tuonnin määrä kasvoi suhteessa hieman enemmän kuin viennin määrää.

➡ Työmarkkinat

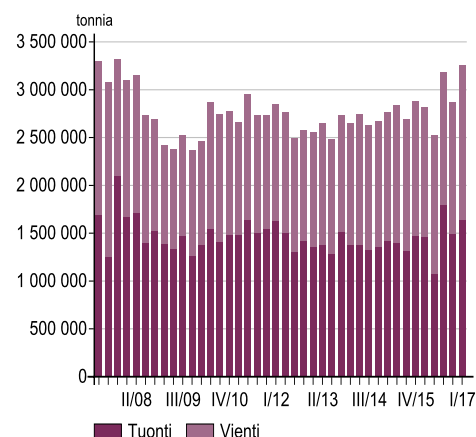
Rahoitusalan työntekijämäärä kasvoi

Tammi-maaliskuussa työntekijämäärä kasvoi Helsingin seudulla 10 prosenttia rahoitus-, vakuutus- ja kiinteistöalalla, kun verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Myös majoituksen ja ravitsemistoiminnan alalla työntekijöitä oli 7 prosenttia edellisvuotta enemmän. Koko maassa työntekijämäärät kasvoivat varsinkin julkisen hallinnon alalla.

Helsingin seudulla eniten työntekijöitä on liike-elämän palveluissa, joka työllisti tammi-maaliskuussa 114 600 työntekijää. Seuraavaksi eniten työntekijöitä on sosiaali- ja terveystaloudissa, jossa oli 94 600 työntekijää, ja kaupan alalla, jossa oli 91 700 työntekijää. Koko maassa terveys- ja sosiaalipalvelut on työntekijämäärältään toimialoista suurin ja teollisuuden ala toiseksi suurin.

Viimeisen vuoden aikana työntekijämäärä on kasvanut Helsingin seudulla rahoitus- ja julkisessa hallinnossa ja samalla vähentynyt informaation ja viestinnän alalla. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen otospohjaiseen työvoimatutkimukseen.

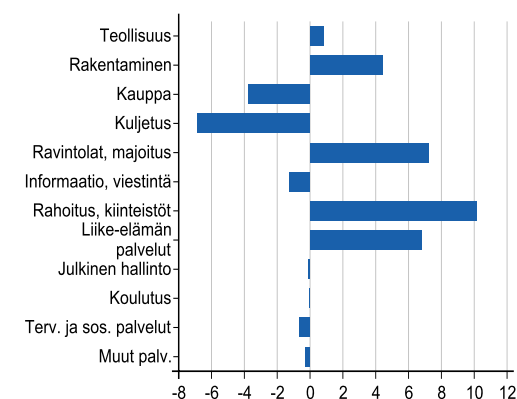
Helsingin satamien tavaraliikenne Tonnia

Lähde: Helsingin Satama

Työllinen työvoima päätoimialoittain Helsingin seudulla

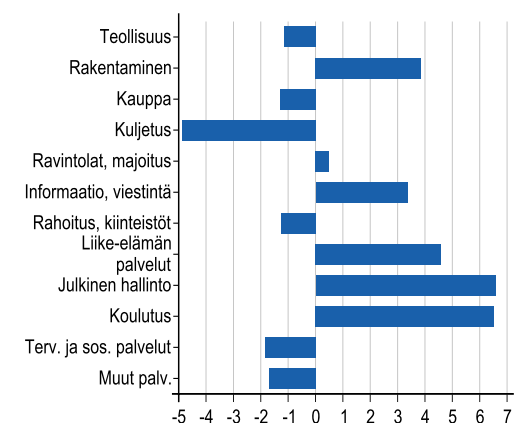
Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

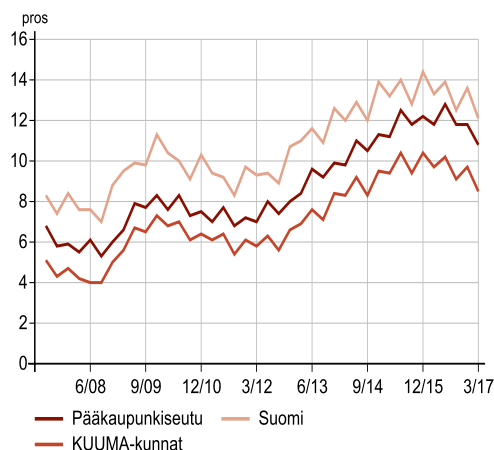
Työllinen työvoima päätoimialoittain Suomessa

Muutos (%) edellisestä vuodesta

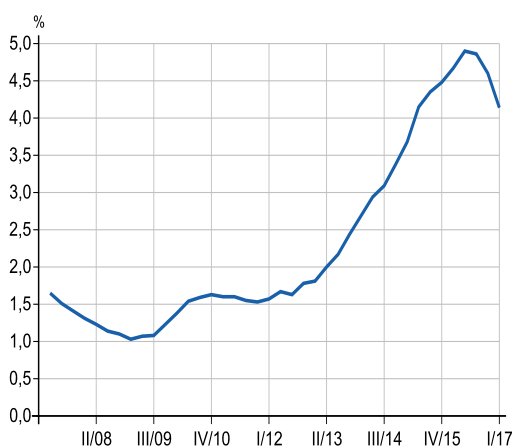
Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Työttömyysaste työ- ja elinkeinoministeriön mukaan

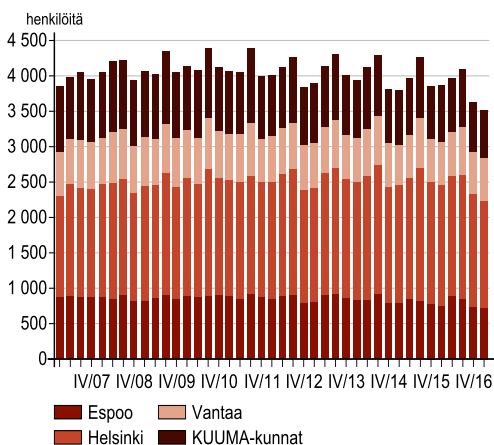
Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö

Pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta Helsingin seudulla

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö

Syntyneiden määrä

Lähde: Tilastokeskus

Työttömyysaste laskenut työ- ja elinkeinoministeriön mukaan

Työttömyysaste oli Helsingin seudulla 1,1 prosenttiyksikköä matalampi maaliskuun lopussa kuin vuotta aikaisemmin työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan. Työttömyysaste oli seudulla 10,3 prosenttia, Helsingissä 11,3 prosenttia, Vantaalla 11,0 prosenttia, Espoossa 9,4 prosenttia ja KUUMA-kunnissa 8,5 prosenttia työvoimasta. Työttömyysaste laski kaikilla näillä alueilla edellisvuodesta noin yhdellä prosenttiyksiköllä. Myös koko maassa työttömyysaste laski 1,2 prosenttiyksikköä 12,1 prosenttiin työvoimasta. Tiedot kootaan kuukausittain työ- ja elinkeinotoimistojen rekisteristä.

Pitkäaikaistyöttömyys kääntyi laskuun Helsingin seudulla

Pitkäaikaistyöttömiä oli maaliskuun lopussa 10 prosenttia vähemmän Helsingin seudulla kuin vuotta aikaisemmin. Helsingissä yli vuoden työttömänä olleiden määrä laski 6 prosenttia kasvettuaan noin viiden vuoden ajan.

Espoossa, Vantaalla ja KUUMA-kunnissa työttömien määrä alkoi laskea jo vuodenvaihteessa. Maaliskuun lopussa pitkäaikaistyöttömien määrä laski Espoossa 13 prosenttia, Vantaalla 19 prosenttia ja KUUMA-kunnissa 11 prosenttia. Myös koko maassa heidän määränsä laski 8 prosenttia.

Helsingin seudulla pitkäaikaistyöttömien lukumäärä oli vielä vuodenvaihteessa suurempi kuin 1990-luvun alkuvuosina. Yli vuoden työttömänä olleiden määrä lähti jyrkkään nousuun 2013 vuoden alussa. Tiedot perustuvat työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilastoon.

➔ Väestö

Lapsia syntyi aiempaa vähemmän

Helsingin seudulla asui ennakkotietojen mukaan maaliskuun lopussa noin 1 460 900 henkeä. Seudun väestö kasvoi tammi-maaliskuussa 4 300 asukkaalla, mikä oli noin 16 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden vastaavan ajanjakson aikana. Helsinki nettosi kokonaisuudessaan 2 200 asukasta, Espoo ja Vantaa 800 asukasta kumpikin ja KUUMA-kunnat 400 asukasta.

Tammi-maaliskuussa Helsingin seudulla syntyi 3 500 lasta. Tämä oli 360 lasta eli 9 prosenttia vähemmän kuin edellisvuoden vastaavan ajanjakson aikana. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan myös koko maassa syntyneiden määrä laski tammi-maaliskuussa, kun verrataan edellisen vuoden vastaavan ajanjaksoon. Suomen väestö kasvoi kuitenkin 1 600 hengellä.

Helsingin seudun väkiluku on kasvanut vuodesta 2004 saakka. Vuonna 2016 Helsingin väestönkasvu hidastui edellisvuoteen verrattuna ja Vantaan ja Espoon kiihtyivät muuttoliikkeen ansiosta. Myös KUUMA-kuntien väestö kasvoi vuonna 2016 enemmän kuin edellisvuonna.

Neljäs sektori suuntaa kaupunkien elinvoimaa, yhteisöllisyyttä ja kestävyyttä

Pasi Mäenpää

Tutkija, dosentti,
Helsingin yliopisto

Maija Faehnle

Tutkija,
Helsingin yliopisto & Suomen ympäristökeskus

Suomi on yhdistysten luvattu maa mutta nyt kasvaa järjestökentän eli kolmannen sektorin ulkopuolinen neljäs sektori. Neljäs sektori merkitsee kansalaisten suoraa, omaehtoista ja itseorganisoituvaa toimintaa oman ympäristönsä ja yhteisönsä hyväksi. Se edustaa proaktiivista ja rakentavaa kaupunkiaktivismia erotuksena perinteisestä poliittisemmasta aktivismista, joka reagoi kaupungin hallinnon ja päätöksenteon toimiin. Kaupunkilaiset ovat vapautuneet ja valtaistuneet järjestäytymään ja toimimaan sekä yksilöinä että yhteisöinä ilman julkista valtaa välittäjänään. He tekevät itse yhdessä toistensa kanssa oman näköistään kaupunkiympäristöä ja -arkea.

Tärkein taustatekijä on digitalisaatio, internet ja sosiaalinen media. Somea parjataan siitä, että se tuottaa samanmielisten kuplia, ehkäisee dialogia ja kannustaa ääriajatteluun. Näkemättä jää kolikon kiiltävämpi puoli. Sosiaalisen median ansiosta kaupungeista on tullut uudella tavalla kasvualustoja erilaisille yhteisöille. Some ei ole vain viestintäväline vaan kansalaisten uusi keino järjestäytyä ja toimia.

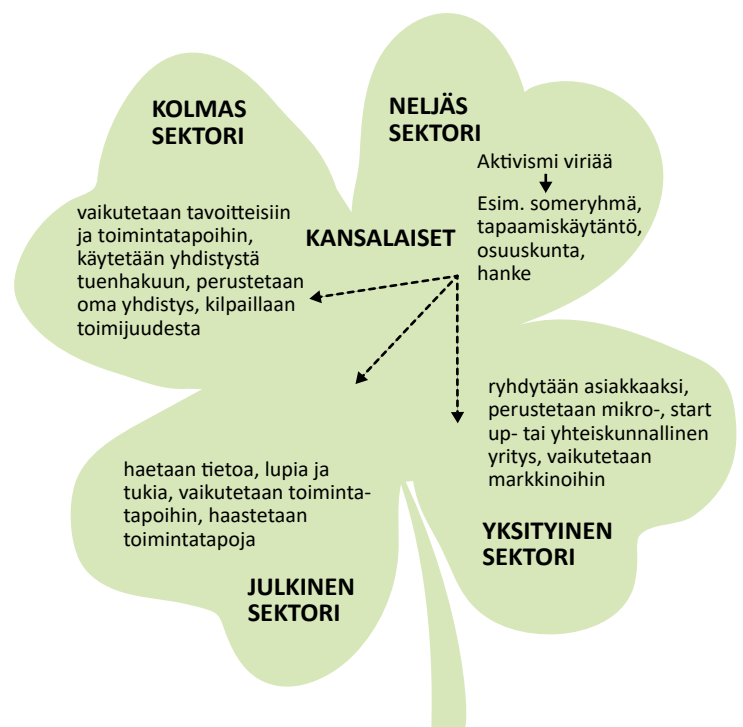
Esimerkkejä neljännen sektorin aktivismeista ovat Ravintolapäivän ja Siivouspäivän tapahtumat, paikalliset nettikirpputorit, lähiruokaa välittävät ruokapiirit, liikkumisen ja kuljetuksen vertaispalvelut sekä tavaroita ja palveluja vaihtavat aikapankit ja vuokrauspalvelut. Niitä yhdistää internetin hyödyntäminen alustana, joka maksimoi kysynnän ja tarjonnan kohtaamisen mahdollisuudet mutta minimoi sen kustannukset. Kaupan liiton tutkimuksen mukaan Suomen vertaisverkkokaupassa liikkui puoli

miljardia euroa puolestoista vuodessa. Facebookissa toimivissa REKO-lähiruokarenkaissa puolestaan on jo 250 000 jäsentä 170 paikallisessa ryhmässä.

Kuten esimerkeistä nähdään, monet aktivismit edustavat taloudellista toimeliaisuutta. Ne edistävät paikallistaloutta, lisäävät esimerkiksi ruokakaupan kilpailua ja luovat uusia toimeentulomahdollisuuksia eli parantavat kaupunkien taloudellista resilienssiä. Kyse on osallistuvasta kulutuksesta ja jakamistaloudesta, jossa kaupunkilaisten rooli kasvaa kuluttajuutta merkittävämmäksi. Nämä roolit, kansalaisten omaksumat uudet toimijuudet, ovat neljännen sektorin radikaali ydin.

Vertaisverkostoissa ja vertaistuotannossa syntyvät toimijuudet muuttavat kaupunkielämää ja vähitellen myös kaupunkien suunnittelua ja kehittämistä. Kaupunkien

Kuva 1. Yhteiskunta neljänä sektorina ja neljännen sektorin suhteet muihin

Valokiilassa

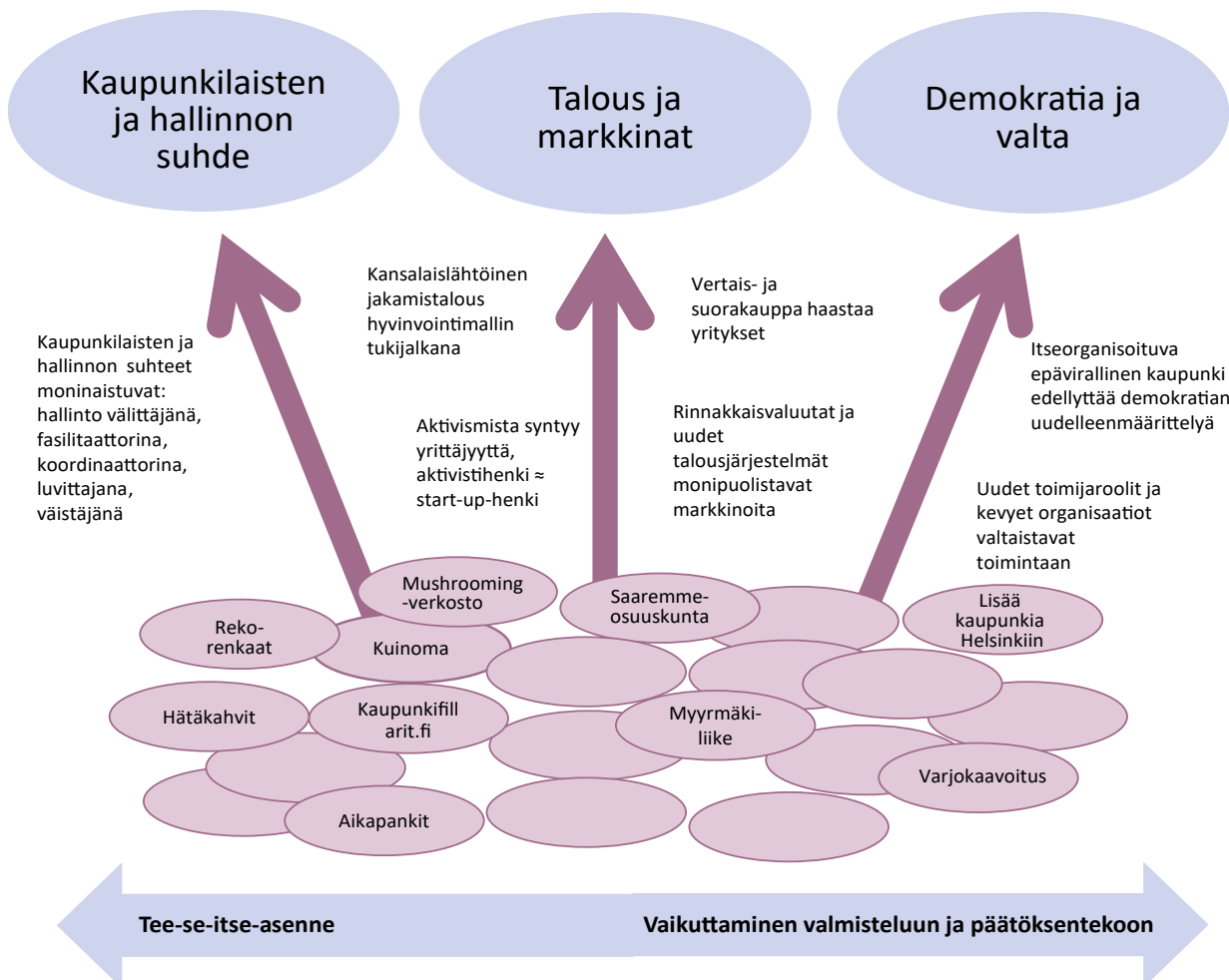
hallinnon ensinnäkin täytyy mukautua hallintotavan kentän muutoksiin. Toiseksi kaupunkiaktivismit edustavat uusia voimavaroja, joita kaupunkien kannattaa hyödyntää, sillä aktivisteilla ja kaupungeilla on yhteinen agenda: osallistava, yhteisöllinen, ekologisesti kestävä ja ihmislähtöisesti innovatiivinen kaupunkielämä.

Muutokseen liittyy se, miten julkisen vallan tiedon monopoli on murtunut. Vertaisverkot kykenevät hankimaan, analysoimaan ja jalostamaan tietoa asiantuntijajäsenten ja tiedon yhteistuotannon avulla ja siten haastamaan hallinnon tiedon. Helsingissä näin on tapahtunut esimerkiksi kouluverkon suunnittelussa.

Neljännän sektorin vertaisverkot ja jakamistalous edustavat nähdäksemme merkittävää yhteiskunnallista muutosta, joka on vasta hahmottumisensa alussa. Sen vaikutukset ulottuvat lopulta demokratiaan, talousjärjestelmään ja valtaan eli yhteiskunnan perustaviin ulottuvuuksiin. Kansalaisten mahdollisuudet kokea osallisuutta yhteiskunnassa ja vaikuttaa elinympäristöönsä laajenevat.

He näyttävät saavan muutoksessa lisää valtaa omiin elinoloihinsa, mutta vallalla on taipumus kasautua harvoille. Miten muutos yhdistetään edustukselliseen demokratiaan? Miten epävirallinen ja virallinen kaupunkikehittäminen yhdistetään?

Kuva 2. Neljännän sektorin aktivismit muovaavat kansalaisten ja hallinnon suhdetta, taloutta ja markkinoita sekä demokratiaa ja valtaa

Jakamistalous tuo uusia mahdollisuuksia kunnille, yrityksille ja asukkaille

Tuija Toivola

Tutkimus- ja kehittämisspäälikkö,
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

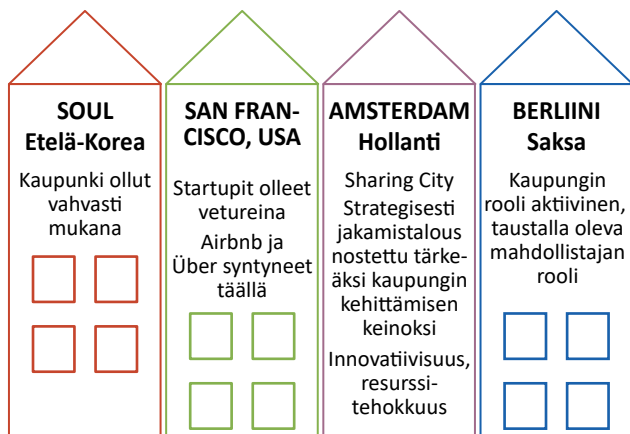
Minna-Maari Harmaala

Yliopettaja,
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Jakamistalous on käsitteenä vielä uusi, sillä ei ole vakiintunutta määritelmää. Termiä jakamistalous käytetään erityisesti silloin, kun teknologia ja äly-puhelimet mahdollistavat jakamisen, vaihtamisen, tai vuokraamisen. Jakamalla saadaan vajaakäytöllä olevia resursseja, kuten tiloja ja tavaroita, tehokkaampaan käyttöön. Tavoitteena on antaa yhä useammalle mahdollisuus kuluttaa tavaroita ilman, että jokainen joutuisi tavarain itse ostamaan.

Sharing city -projekti käynnistyi vuonna 2015, jolloin tutustuimme itse ilmiöön ja siihen, miten se näkyy sharing city -edelläkävijä-kaupungeissa kuten Soulessa, San Franciscossa, Berliinissä ja Amsterdamissa (kuvio).

Sharing City edelläkävijäkaupungit

Teimme myös katsauksen siitä, miten jakamistalous näkyy tällä hetkellä metropolialueella ja mitä erilaisia digitaalisia alustoja hyödyntäviä palveluja on syntynyt. Johtopäätöksenä voisi todeta, että Helsingissä, Espoossa tai Vantaalla ei ole tuotu jakamistaloutta keskitetysti esille eikä koottu yhteen siihen liittyviä palveluja tai aplikatioita. Pääkaupunkiseudulla on runsaasti liikkumiseen ja liikenteeseen liittyviä älykkäitä ja resurssitehokkuutta lisääviä ratkaisuja (yhteiskäyttöautot, kimpapakyytipalvelut, autojen vertaisvuokrauspalvelut, kaupunkipyörät). Ruokaan ja syömiseen liittyviä palveluja on mm. ravintolapäivä, pop up -ravintolat, hävikkiruuan jakelu, ravintoloiden hävikkiruuan myyminen, hankintarenkaat, ruuan kotiinkuljetuspalvelut (esim. Foodora) sekä yhteissyömiseen ja kokkaamiseen liittyvät palvelut. Yhteisasumiseen ja tilojen jakamiseen liittyvät palvelut ovat yksi nopeasti kasvavista jakamistalouden teemoista. Opiskelijoiden ja senioreiden yhteisasumisratkaisut, kimppekämpät, julkisten tilojen avaaminen asukkaiden käyttöön ja yhteiskäyttötötilat ovat esimerkkejä näistä.

Kaupungit panostavat tällä hetkellä paljon erilaisten kaupunkiympäristöjen kehittämiseen ja pyrkivät löytämään kaupunginosille sopivia profiileita, jotka houkuttelisivat hyvätuloisia asukkaita ja tulevaisuuden veronmaksajia. Yhteisöllisyys, paikalliset palvelut, lähituotteet, tavaroiden yhteiskäyttö ja toimivat vertaisverkostot ovat esimerkkejä uudentyypisistä ratkaisuista, jotka vetoavat erityisesti nuoreen sukupolveen. Erityisesti nuorille jakaminen on uusi ostaminen, ja omistamisen edelle menee tarpeen mukaan hyödykkeiden käyttäminen. Tulevaisuuden kaupunkialueilla entistä harvempi haluaa omistaa omaa autoa, vaan liikkumiseen käytetään tarpeen mukaan yhteiskäyttöautoja tai vertaisvuokrauspalvelusta lainattua autoa.

Sharing city -projektissa panostimme eri sidosryhmien osallistamiseen ja käynnistimme Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla kaikissa kokeilun jakamistalouden uudesta palvelusta. Helsingissä pilottina jatkoehitimme

Varaamo.hel.fi-tilojen käytön tehostamiseen liittyvää palvelua. Espoossa pilotiksi valikoitui ruokahävikin vähentäminen jakamistalouden sovellusta hyödyntäen. Vantaalla pilottialueeksi nousi Aviapoliksen alue, jossa jakamistalouden palveluja testattiin ja otettiin käyttöön erityisesti yhteiskäyttöautojen ja kimpptaksi-palvelujen muodossa. Myös yhteiskäyttötiloja ja lapsiperheiden arkea helpottavia ruokaan ja syömiseen liittyviä palveluja ollaan alueelle tuomassa.

Projektissa tehtiin 2016 vuonna online -kyselytutkimus, johon vastasi 270 henkilöä. Tavoitteena kyselyllä oli erityisesti saada kuva suomalaisen nuoren sukupolven asenteista jakamistalouteen ja sen palvelujen käyttöön. Tulosten mukaan jakamistalouden palvelujen käyttö nousee 2-3 vuoden kuluessa merkittävästi. Perinteisiin palveluihin verrattuna jakamistalouden palvelut koettiin edullisiksi, helpoiksi ja mukaviksi käyttää. Huolenaiheina palvelujen käytössä nousivat esille turvallisuuteen liittyvät kysymykset sekä laatu ja luotettavuus. Asenteenmuutosta osoittaa se, että 78 prosentilla vastaajista oli

ajokortti, mutta vain 33 prosentilla oli taloudessa auto. Kyselystä voi myös vetää johtopäätöksen, että Helsingin seudulta puuttuu edelleenkin kaikkein suosituimpia jakamistalouden palveluja, joita vastaajat olivat käyttäneet muualla. Tällaisia ovat esim. BlaBlaCar, DogVacay, EatWith ja Lending Club.

Sharing City -projektin tulokset on koottu Sharing City-online käsikirjaan. Lisäksi projektista syntyy yhdessä tutkijajoukon kanssa kirjoitettava 2017 lopussa ilmestynvä Jakamistalouden kansanomainen kirja Alma Median kustantamana sekä useita konferenssi- ja tutkimuspapereita.

Julkaisu

Sharing City -online käsikirja, Helsinki 2016. Ladattavissa: http://shop.haaga-helia.com/epages/Kaupat.sf/fi_FI/?ObjectPath=/Shops/Haaga/Products/0000572
https://drive.google.com/file/d/0B_7seQ8SkJebTBR-TUZFc0xXUUk/view?ts=5878c078

KatuMetro rahoittaa tutkimus- ja kehittämishankkeita

Kaupunkitutkimus- ja metropolipolitiikka -tutkimus ja -yhteistyöohjelma on rahoittanut sekä hanketta Kaupunkiaktivismi metropolin voimavarana että Sharing City -hanketta.

KatuMetro on metropolialueen korkeakoulujen, kaupunkien sekä kahden ministeriön välinen tutkimus- ja yhteistyöohjelma, jonka tavoitteena on edistää, syventää ja laajentaa monitieteistä, kansainvälisesti korkeatasoista ja metropolialueen erityispiirteistä lähtevää kaupunkitutkimusta sekä siihen tukeutuvaa kehittämistoimintaa.

Toisella ohjelmakaudella ohjelmaan osallistuvat Helsingin yliopisto, Hanken, Diakonia-, Metropolia-, HAAGA-HELIA-, ARCADA-,

LAUREA-, LAMK-, HAMK- ja HUMAK-ammattikorkeakoulut, Helsingin, Espoon, Vantaan ja Lahden kaupungit sekä ympäristöministeriö ja valtiovarainministeriö.

Kaupunkitutkimus- ja metropolipolitiikka -yhteistyöohjelman keskeinen tehtävä on kehittää ja rahoittaa horisontaaliseen yhteistyöhön perustuvaa kaupunkitutkimustoimintaa ja tutkimustulosten soveltamista sekä päätöksenteon tueksi että hyvien käytänteiden ja toimintamallien kehittämiseksi.

Lähde: Helsingin yliopisto

➡ Info

Helsingin seutu:

Pääkaupunkiseutu ja KUUMA-kunnat

Pääkaupunkiseutu:

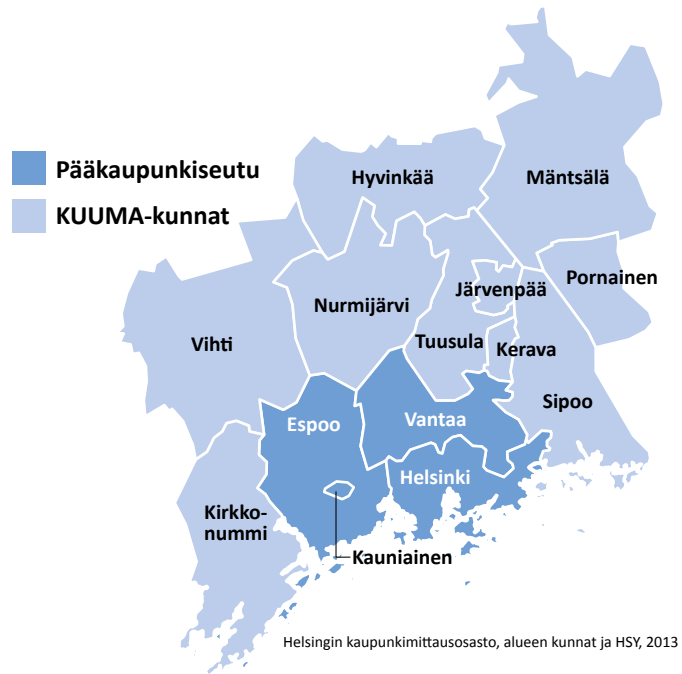
Helsinki, Espoo, Kauniainen ja Vantaa

KUUMA-kunnat:

Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti

Uusimaa:

Uudenmaan maakunta

Julkaisun tuotannon, asuntomarkkinoiden, rikollisuuden, matkailijoiden yöpymisten ja väestön luvut ovat ennakkotietoja, jotka tarkentuvat lopullisiin tilastoihin.

Käsitteitä

Julkisen liikenteen matkustajat

Helsingin sisäisen bussiliikenteen, metron, raitiovaunujen ja Suomenlinnan lautan matkustajat. Ei sisällä seutulinjojen busseilla ja lähijunilla tehtyjä Helsingin sisäisiä matkoja.

Kotihoidon tuki

Kotihoidon tukea voi hakea vanhempi tai muu huoltaja, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä päivähoidossa. Lasta voi hoitaa jompikumpi vanhemmista, muu hoitaja kuten sukulainen tai yksityinen päivähoiton tuottaja. Tukeen kuuluu kaikille yhteinen hoitoraha, perheen tuloista riippuva hoitolisä ja kotikunnasta riippuva kuntalisä.

Liukuva vuosisumma

Kausitasoitusmenetelmä, jolla tasataan vuoden sisäistä, toistuvaluonteista vaihtelua. Vuosineljänneksen arvo lasketaan summaamalla neljän viimeisimmän neljänneksen arvot ja jakamalla summa luvulla 4.

Pitkäaikainen keskiarvo:

Summataan tietyn ajanjakson neljännesten arvot ja jaetaan luku neljännesten lukumäärällä.

Saldoluku:

Saldoluvulla kuvataan odotuksia suhdanne- ja kulutajabarometrissä. Luku saadaan, kun myönteisten vastausten prosenttiosuuksista vähennetään kielteisten vastausten prosenttiosuudet. Positiivinen luku kuvaa myönteisiä odotuksia.

Tuotanto:

Kuvaa alueen yritysten ja muiden yhteisöjen tuotannollista aktiviteettia.

1) Helsingin seutu: Toimialoittaisten tuotannon kehitystä ennakoivien indikaattorien perusteella konstruoitu Helsingin seudun tuotannon ennakoiva kuvaaja. Tuorein katsauksessa esitettävä tieto perustuu indikaattoreiden ennakoarvioihin. Tietolähde: Kaupunkitutkimus TA Oy.

2) Suomi: Tilastokeskuksen kansantalouden neljännesvuositilinpäiden bruttokansantuote kiintein hinnoin. Tuorein neljännes on Tilastokeskuksen julkaisema kokonaistuotannon ennakkotieto.

Työnvälitystilasto:

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) tilasto, joka perustuu työnhakijoiden rekisteriin.

Työttömyysaste:

Työttömien osuus työvoimasta. Tilastokeskuksen työttömyysaste perustuu työvoimatutkimukseen ja työ- ja elinkeinoministeriön työttömyysaste työnvälitystilastoon, minkä vuoksi ne poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Työvoimatutkimus:

Tilastokeskuksen otospohjainen kuukausittain tehtävä haastattelututkimus. Työllisyyttä koskevissa toimialoittaisissa tiedoissa on pienten toimialojen kohdalla suurehko virhemarginaali.

Väestö 31.3.2017*	Helsinki	Espoo	Vantaa	Helsingin seutu	Uusimaa	Suomi
Väkiluku	637 430	275 340	220 170	1 460 920	1 642 420	5 504 910
Väestönmuutos vuoden alusta	2 250	760	830	4 300	4 120	1 620
Väestönmuutos, %	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3	0,0
Muuttovoitto	..	..	..	..	..	..

Työmarkkinat II/2017

Työlliset (TK)	..	..	..	719 000	793 700	2 407 000
Muutos vuoden takaisesta, %	..	..	..	1,1	0,0	0,5
Työttömät (TEM, 3/17)	38 200	13 242	12 528	77 900	86 660	317 250
Työttömyysaste, % (TEM, 3/17)	11,3	9,4	11,0	10,3	10,3	12,1
Työllisyysaste, % (TK)	..	..	..	71,7	71,2	67,7

Hyvinvointi I/2017

Yleisen asumistuen saajat (3/17)	45 050	13 390	13 880	83 950	90 270	272 270
Muutos vuoden takaisesta, %	8,6	10,4	9,5	8,8	8,5	6,0
Kotihoidontuen saajat	8 480	4 240	3 330	20 130	22 031	63 640
Muutos vuoden takaisesta, %	-1,8	-4,0	-2,3	-3,6	-3,8	-5,7

*Ennakkotietoja

Helsingin Seudun Suunnat

Helsingin Seudun Suunnat antaa ajankohtaista tietoa seudun kehityksestä. Verkkosivusto päivittyy jatkuvasti, ja painettu julkaisu ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Jatkuvasti päivittyvä verkkosivusto:
www.helsinginseudunsuunnat.fi

Ilmestyy vuonna 2017

sähköisenä viikolla 11, 24, 37, 50
 ja painettuna viikolla 13, 26, 39, 51

Toimitus ja julkaisija

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia,
 kaupunkitutkimus ja -tilastot
 PL 5500
 Helsingin kaupunki
 00099 Helsingin kaupunki

Lisätietoja

Jenni Erjansola
 p. 09 310 36365
 seudunsuunnat@hel.fi

ISSN 1455-819X (painettu)

ISSN 1796-7287 (verkossa)

Kustantajat

Helsingin seudun
 ympäristöpalvelut
 -kuntayhtymä HSY

Helsingin kaupunki,
 kaupunginkanslia,
 kaupunkitutkimus
 ja -tilastot

Espoon kaupunki,
 strategiayksikkö

Vantaan tieto-
 palveluyksikkö

Uudenmaan liitto

Uudenmaan elinkeino-,
 liikenne- ja ympäristö-
 keskus (ELY)

Helsingin seudun
 kauppakamari